

diuinaz. i. diuine legis intelligentiam consequatur homo se debet a communitate tam hominum quam negotiorum quam etiam cogitationum se cernere. et secretum solitudinis mentalis intrare. **De** etiam diebus quodam gita per quos statim penitentia inuenitur. in statu penitentiae et abstinentiae per seuerare. quia reuera illi soli diuinas reuelationes percipiunt quae quaedam penitentiae obseruare non uerunt. sicut de moyses exemplum habemus. quae altera vice quadraginta diebus in monte cum domino stetit et sic legem dominicam accepit. **Exod. xxxiii.** Ascende ad me in montem et esto ibi per quadraginta dies. **Alia** autem scilicet quomodo angelus spiritus ueritatis loquitur. et quomodo etiam quaedam sunt in scriptura et in lege quae publice potest dici omnibus. alia quae secreta sunt dicenda solum sapientibus per se patent. **In** capitulis que sequuntur multa de futuro iudicio continentur. sicut quod nichil ponitur per modum uisionis ideo non inueniatur aliquid quod applicabile iudicauerim etc.

Incipiunt Moralisationes super librum Thobie.

Capitulum primum

TA

Thobias de tribu a cuius tate nephalim eius esset iunior et omnes ierent ad

vitulos aureos adorandos. hic solus fugiebat consortia omnium et precebat dominum adorare ad templum suum in iherusalem. **Cum** vero factus fuisset vir accepit uxorem de tribu sua. et genuit ex ea filium. quem ab infantia timere omnium docuit et abstinere ab omni peccato. **Et** finaliter in captiuitate positus de cibis gentium non comedit. et cum contabules et amici eius passim comederent. ipse et uxor et filius abstinebant. **Desolatos** confortans circuibat. in omnia salutis concipiuis suis dabat. efluxerunt a se. mortuisque sepulturae prebebat. **Quapropter** in conspectu salmanassar regis gratiam inuenit. qui ipsum plurimum honorauit. **A** semachem vero crudeli tyranno tribulationes plurimas sustinuit. et occidi etiam iussus fuit. **Thob. i.** **Mora** **Thobias** in omnibus istis potest optime gerere typum unum boni secularis. **Thobias** enim interpretatur conuersus ad uniuersa. eo quod ad uniuersa pietatis opera se conuertit. quia reuera licet iste sit inter ydola tras. id est inter malos seculares qui ydola et vitulos aureos. id est peccata et aurum et argentum per auaritiam colunt. ipse tamen deum colit et diligit. templum eius per deuotionem frequenter. et ydolatriam conturbatum. id est cum litu vitiorum fugit et spernit. et filios suos in timore dei instruit. cibisque gentium. id est delicias carnalium abhorret et se immaculatum custodit. **Et** dato quod quandoque contingat ipsum captiuitatem et tribulationem incurrere. non cessat tamen captiuos et turbatos consolari indigentibus necessaria

inueniens dormitionem querat delectabilem. et ab huiusmodi bonis et pns operibus cessat et quiescit. talis dico ceatatem vitiorum inuenit et lumen gratie perdit. qd tamen nullatenus perdidit et si infatigabiliter in bonis operibus vigilasset. Non oportet ergo in bonis operibus fatigari nec per malam coplacentiam dormire. aut in vitis et prospicis delectari. 1ma ad thessal. v. Non dormiam? sicut cetera sed vigilem? et sobriam sim?

Capitulū tertiū.

II. A.

Quobias sicut dictum est inter ydolatrias dñm q̄ rebat. et in bonis operibus insistebat. qui postq̄ filium habuit excecatus est. filius vero associato sibi raphaelē a changelo in rages ciuitate medon pro recuperandis de cē argenti talē tās de scendit. q̄ etiā saram filiā ragesis que sex septē viros habuerat quos tamen demonūz nomine almodeus occiderat in vxorem assumpsit. quā angel⁹ a demonis potestate liberauit. et eā in domū patris cca cum magna substantia duxit. quē camis associās reuertētem precessit. Ille etiā piscē qui eū deuorare voluerat occidit. et cū fel le eius patrē cca ad cōsiliū āgeli finaliter illuminauit. sicut om̄ia illa aparēt infra. v. vi. et. xij. ca. ¶ Hora Et hic beda p thobiā alle

gorice populū iudeorū intelligit. q̄ in principio sol⁹ deū coluit et amauit et inter gentes et ydolatrias solus fide et bonis operibus deo seruiuit. Amos. iij. Tantūmō vos cognoui ex omnib⁹ gentib⁹ dom⁹ isrl. ¶ Veceptamē iste postq̄ filius suū. i. xpm de isrl scdm carnē natū pduxit aut genuit. per infidelitātē excecatus est. inq̄tū scz fidē cca sti recipe recusauit. ¶ Sara vō que in vna ciuitate medon habitabat. i. gentilitas que in mundo vagabatur. cuius viros. i. doctores et magistros per infidelitātē et ydolatriam dyabolus occiderat. ab ipso minore thobia et āgelo secuz iuncto. i. ab ipso xpo cū āgelo. i. cum dei filio copulato fuit liberata. et in domum thobie cca. i. in ecclesiā loco excecati iudaici populi substituta. ¶ Canē. viij. ¶ Apprehēda te et ducā te in domū matris mee. et in cubiculū gemitricis mee. i. sinagoge. ¶ Sic ergo factum est qd piscis id est dyabolus qui in flumine passiois ipsum thobiam iuuenē. i. existum deuorare voluit. ab ipso vict⁹ exiit. ¶ Fuit etiam idē p ipm exenteratus et aptus. inq̄tū malitias cordis sui hominib⁹ reuelauit et fel sue malitiē in scripturis posuit et ad illuminatiōnē legētū locauit. et quicquid de corpe eius. i. de membris ipsi⁹. i. de peccatorib⁹ cōuertēdo accepit. igne caritatis assauit. et sale sapientiē condidit. et ad vsus pprios reseruauit. ¶ Finaliter tamen pater eius cca. i. popul⁹ iudaycus per ipsum illuminabit. in fine scilicet temporum quando totus israhel saluus erit. ¶ II. B.

bb i

dyabolum qui ipsum in torrens
passionis deuorare crediderat. et
ob hoc morte et passionē eius pau
cauerat. pstrauit et supauit. et de
ventre eius. i. de inferno fel ama
rum et medicinalē. i. sanctos prēs
qui in amaritudine languebāt ex
traxit. De cōm talenta. i. de cōm mā
uatorum executionem et opera a
gabelo. i. ab humano genere tēpot
tauit. et uxorem assumptam id ē
ecclesiam in domum patris sui in
paradysum perduxit. Et hoc est
qđ dicit. **Aplūs ad gal. nñ.** Qui
fit deus filium suum factū de muli
ere. factuz sub lege. vt eos qui sub
lege erant redimet. **¶ B.**

Hic habem⁹ qđ thobias volēs
ducere ductorez filio suo. iue
nit quendā angelū nomine rapha
elez qui sub humana specie laita
bat. Inuenit ergo eū quasi quen
dam iuuenē splēdidū et tanq̄ p
anctum et quasi patrem ad ambu
landum. Quic ergo filium suum
misit. qui ipfuz in itinere duxi
uxorem sibi accepit. cum magna
uxoris substantiē ipfuz ditauit.
de cōm talenta argenti sibi recup
auit. piscem qui ipsum vorare vo
luerat ipsum supare fecit. et ipfū
patrē suū illuminare fecit. **¶**

Nota **¶** Sic vere carissim sup
omnia cura debet esse thobie semo
ni. i. prelato superiori qđ filio suo. i.
subditoruz populo de bono ducto
re. i. de bono curato vel rectore p
uideat. et qđ bonum prelatum sibi
assignet et preficiat. qđ in huius
mundi via ipsum custodiat atqz
regat. Ille etiā debet sibi querē
et preficere aliquem angelum la

tentem sub homine. id est aliquem
viam sanctum et angelicum san
ctitatem tamen suam occultatez
sub humana benigna et cōi effigi
e. qz quicūqz alijs preficitur in p
latum in vita angelicus. human⁹
vō in cōuersatione benigna eē te
netur. Vnde de bono rectore dicitur.
Malach. n. qđ ipse angel⁹ do
mini est. sicut. **Apocal. n.** dicitur
Septē inquit stelle angeli sūt sep
tem ecclesiarū. **Iste** ergo debet in
ueniri iuuenis p fortitudinē vi go
rosā. splēdidus p mūdiciā gratio
sā. stās per cōstātiā v̄tiosa. pre
anct⁹ per diligētiā curiosā. pat⁹
ad ambulādū p obediētiā studio
sā. debz dici raphael. i. medic⁹ per
sapiētiā fructuosā. **Vt** sic de tali
āgelo dicitur illud. **Apocal. x nñ.**
Vidi angelum dei fortem ac. Ergo
iste postqđ curam ducatum prela
turam et officium super istū filiu
z. i. super s̄ditos accepit. ipse pro
culdubio debet eos vna cū cane. i.
vna cū bonis predicatoribus rege
re et conducere. de cō argenti talenti
ta. i. de cōm mandata sibi debet fa
cere recuperare. uxorez. i. diuinā
gratiā debet ei coniungere. et
diuitias virtutum sibi debet cum
ea procurare. piscem. i. carnem do
cere apprehēdere et exēterare. et
sic per consequens faciet ipfū ad
patrem suum deū letantē cū vx
ore sua et diuitijs. i. cum diuina
gratiā et v̄tutibus reuenire. **Tūc**
etiā poterit patrem suum id est
superiorem illuminare. i. spūali
leticia recreare. qz sic dicit. **Proū
xv.** Gloria patris est filij sapiē
Ideo bñ de tali angelo potest dñs
bb 7

Et de eodē dicitur ibidē. q̄ diuiti
as quas deuorauit euomet 21.

Capitulū sextū.

A.

Qum Sara filia raguelis
septē viros habuisset.
et eos dyabolus occi
disset. thobias ipsam
ducere timuit. tamen ad angeli
consiliū ipsam duxit. nec eū dya
bolus nocuit seu lesit. Nā ad consili
ū angeli iecur piscis mortui super
carbones posuit. et ad ardorem fu
mi eius demonez fugauit. quē ac
cipiēs raphael i desertū superioris
egypti religauit. Tandem in timō
re dei vxorem instruit. et eam ad
orationē inuitans. eū ipa tribz di
ebus oratiōi vacauit. et sic intras
ad puellā in dei bñdictōne sine no
cūmēto ipsa suscepit. Sicut em̄ ā
gelus sibi dixit. demoniū solum
sup illos potestātē habz q̄ sic equi
et muli sine dei timore cum suis
vxoribus habitant. et q̄ i actu cō
iugali nichil p̄ter delectationem
amant. Thob. vi. et deinceps. ¶
Noā. ¶ Ista exēplariē possūt
allegari oīa libidinosos. qui scz
sicut brutū sine dei timore solaz de
lectationē querūt. quia p̄ certo ta
les per sp̄m fornicationis peunt.
inquitū etiā. cū p̄p̄is vxoribus
fornicationē committūt. Iusti ve
ro cū dei timore et bñ intētōne et
oratiōe debent coniugii celebrare. et
sic nō hnt demonē. i. sp̄m luxurie
formidare. et potissime si piscis
mortui iecur. i. si exsti morientis

amorem super carbones feruentis
caritatis p̄ cōsiderationē voluerit
adhibere. Dicat ergo bonus con
iugx vxori sue illud qd̄ iste dixit
huic. Filij sāctorū sum⁹. et nō possu
mus ita cōiungi sicut q̄ ignorāt
deū. ¶ **B.** ¶ Vel dic q̄ vxor
nostra est beneficiū v̄l ecclēsia no
bis data. q̄ p̄ certo quicūq̄ isti vx
ori brutaliter. i. solūmodo p̄pter lu
cū et delectatiōē. et vtilitātē tēpo
ralē coniungit et eidē p̄p̄motionē
cōiungat. necesse est q̄ a dyabolo
sp̄ualit̄ et t̄p̄alit̄ p̄imat. Ille v̄o
qui talē vxorē accipit nō vt p̄sit s̄
vt p̄sit. nō vt libidini et volupta
tibus vacet sed vt oratiōi et dīne
laudi se applicet. a demonio nō lede
tur. sed san⁹ et incolumis sp̄uali
ter reperitur. et cū vxorē huiusmodi
p̄le bonorū op̄tū iocūdat. et diu
tys t̄p̄alibus et sp̄ualibz p̄spera
tur. ps̄ Vxor tua sicut vitis habū
dās in lateribz domus

Capitulū septimū.

A.

Raguel pat̄ sare post q̄
thobias in vxorem fili
am suā acceperat. et
ad eam intrauerat. ti
muit ne forte sibi sic alijs accidisset.
hoc est ne forte a demonio suffoca
tus fuisset. Fecit ergo de nocte in
domo sua foueam fieri. vt ipsum
posset sicut alios sepelire. sed sa
nos ipsos rep̄iens in laudem de
i proumpit et exultat. et duas
vaccas et quatuor arietes occidēs
bb 111

quando existuz iam venisse cognos-
scens se errasse p̄cipit **Vñ. 7. ad**
Coz. in. Velamē est positu 3 super
cor eoz. cū at conuersi fuerant au-
feretur velamē. **Hic p̄t s̄biungi**
exēplant quomodo angelus eleo
sinam orationez et ieiuniū omen-
dat. et quomodo ex hoc thobias
promeruerat q̄ a deo tēptaretur
et tēptatus consolaretur zc.

Explicunt Moralisationes sup
librum Thobie. Inapiunt Moā
lisationes super librum Iudith.

Capitulum primum ¶ **A**

Abucho
donosoz
rex assiri-
orum cū
cōtra ae-
phaxat ē
gem me-
dorum vi-
ctoriā op-

tinuisset. eleuatum est cor eius in
supbiā. a omnē terram voluit su-
o impio subiigare. **Non** suffecit
sibi regnū medoz. acquisiuisse. q̄n-
ymo nuncios suos ad libanū alic-
am syriam et damascū vsq̄ in ihe-
rusalem misit. vt tabuta sibi sol-
uerent. a eū in regem recaperent p̄
nūcios impauit. **Et** quia oēs vno
animo tradixerūt ei et remisert
vacuos nūcios suos et sine hono-
re abierūt. indignatus ipos p̄ potē-

tā opprimē et s̄biugare voluit. **I**de-
o holofernē p̄cipē militie sue euz
exeratu infinito vtra rēgiōez occide-
tis misit et oēs t̄ram sibi s̄biugari
mādauit. **Qui** mādati ei obtē-
petās mltas citates et t̄ras confre-
git. mltosq̄ ip̄z volūtane rēcipiē-
tes in dñm i deditiōnem recepit.
terras que p̄us mandatum nabu-
chodonosoz otēpserant p̄ violenti-
ā eius ip̄io s̄biugauit. **Judith. i.**

et deinceps ¶ **Mora** ¶ **I**sta
p̄nt applicari cōtra ambitōsos et
p̄sūptuos. ille em nabuchodono-
soz q̄ interpretatur sedēs in angu-
stia p̄sūptuos signat. q̄ scz semp
sollitudīne āguistiatur vt ad sta-
tū aliorē pmoueat. **Trenoz. p̄i-**
mo. Sedet i āguistia dñi gētiū .i.
ambitō. **Iste** em cū vtra arphaxat
.i. contra aliquem magnum facit
aliq̄d factū notabile. p̄t qd̄ reg-
num medoz. .i. aliquā dignitatem
optinet et acq̄rit. non sufficit sibi
q̄ sit rex assirorum et q̄ efficiat
rex medoz. .i. nō sufficit sibi dig-
nitas quā ab antiquo habuit l̄ quā
de nouo acquisiuit. quinyimo sta-
tim ad aliorē accenditur. et ad
altas dignitatis officia ambire a
ea vsurpare molitur. **Qd̄** potissie
fit quando videt aliq̄d beneficium
vel dignitatem vacare. quia scz
tunc magis solēt ad dignitatē hu-
iusmodi aspirare. **in. ix. p̄mo.** **Ado-**
nias at filiū aggith eleuabatur di-
cēs. ego regnabo. **Quid** ergo fit?
Pro certo iste quando videt electi-
onem instare solet nuncios et p̄
locutoēs suos mittere. et nūc ad
vnum nunc ad aliu discurrete.
multa et magna promittē vt ad